

II

(Közlemények)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ KÖZLEMÉNYEK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

**A COVID-19-járvány megfékezésére irányuló intézkedések fokozatos megszüntetését célzó közös
európai ütemterv**

(2020/C 126/01)

2020. március 26-i ülésükön ⁽¹⁾ az Európai Tanács tagjai elkötelezték magukat amellett, hogy minden szükséges lépést megfognak tenni a polgárok védelme és a válság leküzdése érdekében, megőrizve mindeközben az európai értékeket és életformát. A COVID-19-világjárvánnyal és annak közvetlen következményeivel szembeni küzdelem sürgősségén túl az Európai Tanács tagjai arra is felszólítottak, hogy meg kell kezdeni azon intézkedések előkészítését, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az európai társadalmak vissza tudjanak térni a rendes működéshez, az európai gazdaságok pedig ismét a fenntartható növekedés pályájára lépjenek, integrálva többek között a zöld átállást és a digitális transzformációt, valamint levonva a válság összes tanulságát.

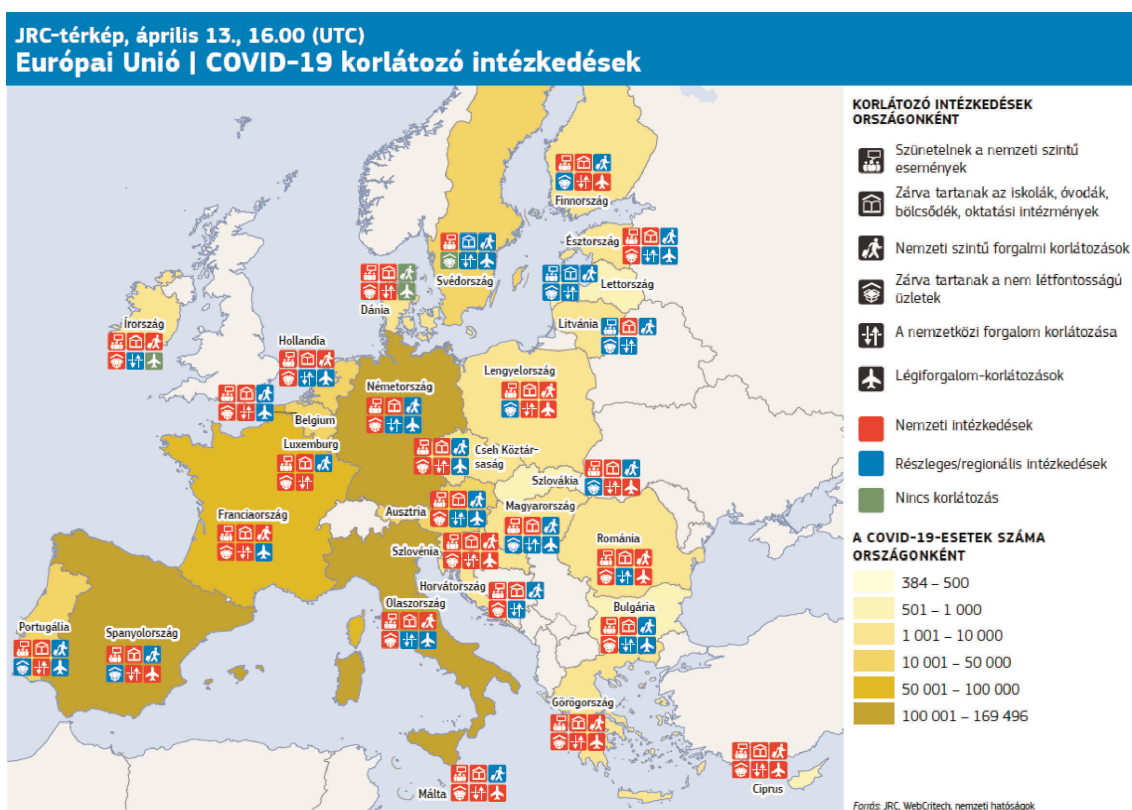
Az Európai Bizottság elnöke és az Európai Tanács elnöke által itt előterjesztett közlemény az Európai Tanács tagjainak felszólítására válaszol, amely egy olyan, a tagállamok között összehangolt exitstratégiát szorgalmaz, amely átfogó gazdaságélénkítési tervet és soha nem látott mértékű beruházásokat készít elő.

1. Bevezetés

A COVID-19-világjárvány gyorsan változó jellege és az új vírussal és az általa okozott betegséggel együtt járó sok ismeretlen tényező az egészségügyi rendszereket érintően példa nélküli kihívásokat idézett elő, és drámai társadalmi-gazdasági hatásokat váltott ki Európában és szerte a világban. A válság már több ezer emberéletet követelt, és továbbra is hatalmas nyomás alá helyezi az egészségügyi rendszereket. Rendkívüli és példa nélküli – gazdasági és társadalmi – intézkedésekre került sor.

Valamennyi tagállam betiltotta a nyilvános összejöveteleket, (részben vagy teljesen) bezárta az iskolákat, és korlátozásokat vezetett be a határforgalomra/utazásra vonatkozóan. Az uniós tagállamok több mint fele szükségállapotot hirdetett ki.

⁽¹⁾ <https://www.consilium.europa.eu/media/43076/26-vc-euco-statement-en.pdf>

E korlátozó intézkedések szükségesek voltak a vírus terjedésének lelassításához, és már most is több tízezer ember életét mentették meg. ⁽²⁾ Ám igen nagy társadalmi és gazdasági költséggel járnak. Megterhelőek a mentális egészségre nézve, és a polgárokat mindennapi életük radikális megváltoztatására kényszerítik. Hatalmas megrázkódtatásokat okoztak a gazdaságban, és súlyosan érintették az egységes piac működését: teljes ágazatok működése szünetel, az összeköttetések jelentősen korlátozóztak, továbbá súlyos zavarok jelentkeznek a nemzetközi ellátási láncokat és az emberek szabad mozgását érintően. Mindez a társadalmi-gazdasági hatást ellensúlyozó állami beavatkozásokat tett szükségessé uniós és tagállami szinten egyaránt. ⁽³⁾ A megtett intézkedések ellenére a gazdasági és társadalmi hatás súlyos lesz, amint ezt drámai módon jelzi a piaci hangulat alakulása és a rövid távú munkanélküliségi programokban való jelentkezés példa nélküli aránya.

Bár a rendes körülmények visszaállítása igen sokáig fog tartani, egyértelmű az is, hogy a rendkívüli kijárási korlátozások nem tarthatók fenn határozatlan ideig. A vírussal és a betegséggel kapcsolatos ismereteink fejlődésével párhuzamosan folyamatosan értékelni kell, hogy e korlátozások arányosaknak minősülnek-e. Elengedhetetlenül fontos terveket készíteni arra a szakaszra vonatkozóan, amikor a tagállamokban ismét megkezdődhetnek a gazdasági és társas tevékenységek, a minimálisra csökkentve eközben az emberek egészségére gyakorolt hatásokat és elkerülve az egészségügyi rendszerek túlterhelését. Ehhez az EU-ra kiterjedően és az összes tagállam által gondosan összehangolt megközelítésre lesz szükség.

Ez az ütemterv ilyen megközelítést kínál. Az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központtól (ECDC) és a Bizottság COVID-19-cel foglalkozó tanácsadó testületétől származó szakértői véleményekre és tanácsra épül, valamint figyelembe veszi számos tagállam tapasztalatait és véleményét, akárcsak az Egészségügyi Világszervezet (WHO) iránymutatását. Az ütemterv ajánlásokat fogalmaz meg a tagállamok számára, amelyek a népegészség védelmének fenntartását célozzák, miközben a közösségi élet és a gazdaság újraindítása érdekében fokozatosan megszüntetik a járvány megfékezésére irányuló intézkedéseket. Mindez nem utal arra, hogy a járvány megfékezésére irányuló intézkedések azonnal megszüntethetők lennének, hanem arra irányul, hogy megalapozza a tagállami intézkedéseket, és keretet

⁽²⁾ A Bizottság szolgálata; Seth Flaxman, Swapnil Mishra, Axel Gandy et al.: „Estimating the number of infections and the impact of non-pharmaceutical interventions on COVID-19 in 11 European countries” (A fertőzések számának és a COVID-19-re vonatkozó nem gyógyszeres beavatkozások hatásának becslése 11 európai ország tekintetében), Imperial College London (2020).

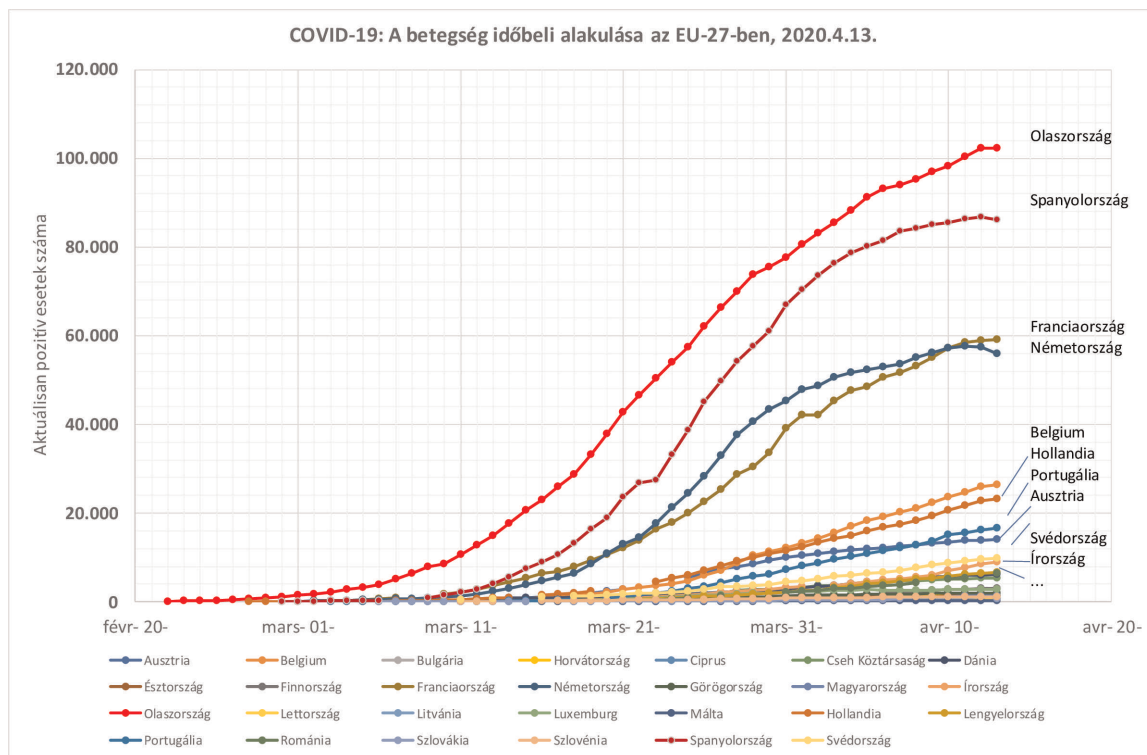
⁽³⁾ A nemzeti szinten hozott intézkedéseken túl a Bizottság rövid időn belül olyan támogató intézkedéseket vezetett be, amelyek megkönnyítik a nemzeti közkiadások növelését, például az állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret révén. Az uniós költségvetési keret általános mentesítési záradékának aktiválása szintén lehetővé fogja tenni a nemzeti szintű diszkrecionális ösztönzőket. Uniós szinten a Bizottság gazdasági és pénzügyi támogatást nyújtott az uniós költségvetésből, az Európai Központi Bank pedig monetáris politikai támogatást biztosított. A COVID-19-járvány nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedések áttekintését lásd továbbá a 2020. március 13-i COM(2020) 112 final, és a 2020. április 2-i COM(2020) 143 final számú bizottsági közleményben.

biztosítson az uniós szintű és határon átnyúló koordinációhoz, elismerve ugyanakkor az egyes tagállamok sajátosságait. A konkrét járványügyi helyzet, a területi felépítés, az egészségügyi ellátás rendszere, a népességeloszlás vagy a gazdasági dinamika azon tényezők közé tartozik, amelyek befolyásolhatják a tagállamok arra vonatkozó döntéseit, hogy hol, mikor és hogyan szüntetik meg az intézkedéseket. Figyelmet kell fordítani továbbá az EU szomszédságában található országok helyzetére is.

2. Ütemezés

A tagállamok által bevezetett korlátozó intézkedésekre a járvány terjedésének késleltetése és az egészségügyi rendszerekre nehezedő nyomás enyhítése (a járványgörbe lapítása) érdekében volt szükség. Ezek az intézkedések a betegség járványtanának jellemzőivel kapcsolatban rendelkezésre álló információkon alapultak, és elővigyázatossági megközelítést követtek. Lehetővé tették, hogy értékes időt nyerjünk, és ezalatt a tagállamok egészségügyi rendszerei felkészüljenek, sor kerüljön az alapvető termékek – így egyéni védőeszközök, laboratóriumi felszerelések és lélegeztetőgépek – beszerzésére, többek között uniós szinten, valamint elinduljon az oltóanyag és a lehetséges kezelési módok kifejlesztésére irányuló munka.

Az uralkodó tudományos álláspont szerint ezek az intézkedések elengedhetetlenek, és a rendelkezésre álló adatok valóban azt mutatják, hogy a járvány megfékezésére irányuló szigorú intézkedések kombinációjának alkalmazása csökkenti a terjedési és halálozási arányokat ⁽⁴⁾.

Forrás: a Bizottság szolgálatai. A tényleges pozitív esetek száma az összes megerősített esetnek a felépültek és a halálos esetek számával csökkentett számával egyenlő.

Az intézkedések teljes körű hatásainak értékelése több időt igényel, figyelembe véve a vírus lappangási idejét, a betegség és a kórházi kezelés időtartamát, a szükséges jelentéstételt, a tesztelés intenzitását mutatkozó különbségeket, valamint a kijárási korlátozások mellett is – például családtagok körében – esetleg bekövetkező továbbterjedést.

Mivel már hetek óta érvényben vannak a kijárási korlátozások, természetes, hogy felmerül a kérdés, hogy mikor és hogyan lehet ezeket lazítani.

⁽⁴⁾ Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC): „Coronavirus disease 2019 (COVID-19) in the EU/EEA and the UK – eighth update” (A koronavírus-betegség 2019 (COVID-19) az EU/EGT-országokban és az Egyesült Királyságban – nyolcadik változat), 2020. április 8., <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/covid-19-rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-eighth-update-8-april-2020.pdf>

A járványügyi szakemberek körében általános nézet, hogy a vírus terjedése a kijárási korlátozások mellett is tovább folyik, és a kijárási korlátozások bármilyen mértékű fokozatos lazítása elkerülhetetlenül az új esetek számának ezzel párhuzamos növekedéséhez fog vezetni. Ez állandó és részletes nyomon követést igényel, továbbá készen kell állni arra, hogy kiigazításokra és új intézkedések bevezetésére lehet szükség. Egyértelmű az is, hogy társadalmainknak az oltóanyag vagy gyógymód kifejlesztéséig együtt kell élniük a vírussal. E tekintetben alapvető fontosságú a polgárokkal folytatott egyértelmű és időben történő kommunikáció és az átláthatóság. Szintén kulcsfontosságú lesz a szociális partnerekkel folytatott folyamatos párbeszéd.

Egyértelmű, hogy a járvány megfékezésére irányuló intézkedések megszüntetésére vonatkozó feltételek és kritériumok nagyrészt olyan adatoktól függ, amelyek idővel alakulnak, különösen, ami a vírusnak az érintett régiókban való terjedésének szintjét, a lakosság vírussal szembeni immunitásának kialakulását és annak időtartamát illeti, valamint azt, hogy hogyan érinti a betegség a különböző korcsoportokat. A megbízható adatok minimálisra fogják csökkenteni a helytelen feltételezéseken vagy – például a jelentéstétel késéseiből vagy a tünetmentes, illetve csak enyhe tünetekkel rendelkező fertőzöttek tesztelésének elmaradásából eredő – hiányos információkon alapuló döntések kockázatát. Az ütemterv ajánlásai a jelenleg rendelkezésre álló tudományos ismereteken alapulnak. Ezeket felül kell vizsgálni, amint további bizonyítékok kerülnek napvilágra, összehasonlíthatóbbá válnak a nemzeti adatok és nagyobb mértékben harmonizált mérési módszerek állnak rendelkezésre.

3. Kritériumok

Három kritériumcsoport releváns annak értékelése során, hogy eljött-e az ideje a kijárási korlátozások enyhítésének:

1. Epidemiológiai kritériumok – annak kimutatása, hogy a betegség terjedése tartósan jelentősen csökkent és stabilizálódott. Ezt jelezheti például az új fertőzöttek, a kórházi kezelésre szoruló és az intenzív ellátásban részesülő betegek számának tartós csökkenése.
2. Az egészségügyi rendszerek elegendő kapacitása, például a következők tekintetében: az intenzív osztályok férőhelykihasználtsága, a kórházi ágyak megfelelő száma, az intenzív osztályokon szükséges gyógyszerek rendelkezésre állása, a védőeszközök készleteinek pótlása, az ellátáshoz való hozzáférés – különös tekintettel a kiszolgáltatott helyzetű csoportokra, az alapellátási struktúrákhoz való hozzáférés, a kórházakból elbocsátott vagy otthon ápolott betegek gondozásához megfelelő készségekkel rendelkező egészségügyi személyzet, valamint a kijárási korlátozások megszüntetéséhez szükséges intézkedések megtétele (például tesztelés). Ez a kritérium alapvető fontosságú, mivel azt jelzi, hogy a különböző nemzeti egészségügyi rendszerek képesek-e megbirkózni az intézkedések megszüntetését követően fellépő esetek számának növekedésével. Ugyanakkor a kórházak esetében egyre nagyobb a valószínűsége annak, hogy a világméretű tetőzésekor ideiglenesen elhalasztott választható beavatkozások terén elmaradásuk keletkezik, ezért a tagállamok egészségügyi rendszerei általában véve elegendő kapacitást kell, hogy visszanyerjenek, nem csupán a COVID-19 kezeléséhez kapcsolódóan.
3. Megfelelő kapacitás a nyomon követéshez, beleértve a vírus terjedésének észlelésére és nyomon követésére szolgáló nagyléptékű tesztelési kapacitást, a fertőzöttekkel való érintkezés nyomon követését, valamint a fertőzések újbóli megjelenése és továbbterjedése esetén az emberek elkülönítésének lehetőségét. Antitest kimutatására való kapacitás a megerősített esetekben kifejezetten a COVID-19 vonatkozásában, ami kiegészítő adatokat szolgáltat a népesség azon hányadáról, amely sikeresen átesett a betegségen, és adott esetben a szerzett immunitás mérése.

A tagállamok saját struktúráiktól függően maguk döntenek arról, hogy a fenti kritériumoknak való megfelelés értékelése milyen szinten történjen.

4. Alapelvek

Közös európai érdek, hogy a COVID-19 miatt bevezetett intézkedések enyhítése összehangolt módon történjen. A helyzet valamennyi uniós tagállamot érinti, bár különböző mértékben. A vírus terjedését nem lehet határok közé szorítani, és az elszigetelten hozott intézkedések szükségszerűen kevésbé hatékonyak. A járvány megfékezésére irányuló intézkedések és azok fokozatos enyhítése nemcsak a népegészségügyet, hanem a szorosan integrált értékláncokat, valamint a személyek, áruk és szolgáltatások szabad mozgásának lehetővé tételéhez szükséges nemzeti és határokon átnyúló közlekedési rendszereket is érintik. Ezért ezen intézkedések megszüntetésekor szem előtt kell tartani az egységes piac integrált jellegét. Bár az időzítés és a konkrét módok tagállamonként eltérőek lesznek, alapvető fontosságú, hogy közös keret álljon rendelkezésre.

Az EU-nak és tagállamainak három alapelvet kell követnie:

1. A folyamatnak tudományos alapokon kell nyugodnia és a lakosság egészségére kell összpontosítania: a korlátozó intézkedések megszüntetésére vonatkozó döntés többdimenziós politikai döntés, amely magában foglalja a népegészségügyi előnyök más társadalmi és gazdasági hatásokkal való egyensúlyba hozását. Ugyanakkor a tagállami döntések elsődleges céljának továbbra is a népegészség rövid és hosszú távú védelmének kell lennie. A rendelkezésre álló tudományos adatoknak a lehető legnagyobb mértékben be kell épülniük a tagállamok döntéseibe, és a tagállamoknak készen kell állniuk arra, hogy felülvizsgálják megközelítéseiket, amint több tudományos bizonyíték jelenik meg.
2. A fellépéseket össze kell hangolni a tagállamok között: a korlátozó intézkedések megszüntetésével kapcsolatos koordináció hiánya azzal a veszéllyel jár, hogy valamennyi tagállam számára negatív következményeket okoz, és politikai súrlódást idéz elő. Bár nem létezik egységesen alkalmazható megoldás, az intézkedések megszüntetésének bejelentése előtt a tagállamoknak legalább időben értesíteniük kell egymást és a Bizottságot az Egészségügyi Biztonsági Bizottságon keresztül, és figyelembe kell venniük azok véleményét. A kommunikációnak és a tárgyalásoknak az uniós politikai szintű integrált válságelhárítási mechanizmus keretében kell történnie.
3. A tagállamok egymás iránti tisztelete és a szolidaritás továbbra is alapvető fontosságú: ebben a szakaszban a siker egyik kulcsfontosságú tényezője, hogy egymás erősségeire építsünk. Nem minden egészségügyi rendszerre nehezedik azonos nyomás, hatalmas tudásanyag áll rendelkezésre, ami a szakemberek és a tagállamok között megosztható, és válság idején kulcsfontosságú a kölcsönös segítségnyújtás. Bár a világjárvány kezdetekor megkérdőjeleződött a tagállamok közötti koordináció és szolidaritás, az elmúlt hetekben egyre több olyan példa volt az uniós szintű szolidaritásra, mint az intenzív ellátásban részesülő betegek kezelése más tagállamokban, orvosok és ápolók küldése, védőöltözetek és maszkok, valamint lélegeztetőgépek biztosítása más országok számára. Eddig 17 tagállam szervezett repülőjáratokat – amelyek közül többet az uniós polgári védelmi mechanizmus segített elő és finanszírozott – külföldön rekedt európai polgárok hazahozatala érdekében, azok állampolgárságától függetlenül. Klinikai szakemberek egy erre a célra létrehozott online uniós platformon keresztül megosztják egymással a COVID-19-betegek kezelésével kapcsolatos tapasztalataikat. Ez a helyes megközelítés, amelyet folytatni kell. ⁽⁵⁾ Ennek alapján kell majd további uniós szintű szolidaritási intézkedéseket hozni olyan tagállamok és régiók támogatására, amelyeknek ilyen segítségre lesz szüksége a világjárvány leküzdéséhez, vagy amelyeket a járványt követő gazdasági válság a többiekénél súlyosabban fog érinteni. ⁽⁶⁾

5. Kísérő intézkedések

Ahhoz, hogy sikeres legyen a hatályban lévő kijárási korlátozások fokozatos megszüntetése, olyan kísérő intézkedések ötvözésére van szükség, amelyek az összes tagállam esetében relevánsak. Az EU lépéseket tesz annak érdekében, hogy támogassa e téren a tagállamokat.

1. Adatok gyűjtése, és egy stabil jelentési rendszer kidolgozása: az intézkedések megszüntetésének jobb lebonyolításához elengedhetetlen, hogy a népegészségügyi hatóságok nemzeti és szubnacionális szinten összehangoltan gyűjtsenek és osszának meg egymással adatokat a vírus terjedéséről, a fertőzött és a felépült személyek jellemzőiről és az ő lehetséges közvetlen érintkezéseikről. Ugyanakkor, mivel egyre több bizonyíték van arra, hogy nagyon sokan lehetnek olyanok, akik tünetmentes hordozói a COVID-19 vírusnak, vagy csak korlátozott tüneteket mutatnak, az egészségügyi hatóságok részére bejelentett esetekről szóló információk csak a jéghegy csúcsát jelenthetik. Továbbra is sok minden van, amit nem tudunk. Ezért matematikai modelleket használnak a COVID-19 terjedésének megértésére, valamint a tagállamok által a járvány megfékezése érdekében bevezetett különböző intézkedések lehetséges hatásának előrejelzésére és értékelésére. A közösségi médiumok üzemeltetői és a mobilhálózat-üzemeltetők bőséges adatokat szolgáltathatnak a mobilitásról és a közösségi kontaktusokról, valamint az önkéntesen jelentett, enyhe lefolyású

⁽⁵⁾ Ezzel kapcsolatban a Bizottság április 3-án elfogadta a határokon átnyúló egészségügyi együttműködésre irányuló uniós sürgősségi segítségnyújtásról szóló iránymutatást (C(2020) 2153 final). Az iránymutatás célja, hogy megkönnyítse a kritikus ellátást igénylő betegek megsegítésére irányuló együttműködést a tagállamok között a rendelkezésre álló kórháziágy-kapacitás (valamint egészségügyi szakemberek) felajánlásával annak érdekében, hogy enyhüljön a segítségre szoruló tagállamok egészségügyi létesítményeinek túlterheltsége, amennyiben mindez nem veszélyezteti a tagállamok saját egészségügyi rendszereinek működését.

⁽⁶⁾ Például a Bizottság által április 2-án javasolt európai munkanélküli-vizsontbiztosítási rendszer (COM(2020) 139 final) támogatni fogja a munkavállalókat és védi azokat, akik nagy sokkhatások esetén elveszítik munkahelyüket, és egyidejűleg csökkenti a jelen körülmények között a nemzeti államháztartásokra nehezedő nyomást.

esetekről (pl. részvételen alapuló megfigyelés révén) és/vagy a betegség terjedésének közvetett korai jeleiről (pl. szokatlan tünetekkel kapcsolatos keresések/az ilyen tünetek posztolása). Az ilyen adatok – amennyiben azokat anonimizált, összesített formában, az adatvédelemre és a magánélet védelmére vonatkozó uniós szabályok betartásával gyűjtik össze és használják fel – hozzájárulhatnak a világvjárvány uniós szintű modellezésének és előrejelzésének javításához. Ezt az adatgyűjtési és modellezési munkát a Közös Kutatóközpont (JRC) és az ECDC foghatná össze.

2. Az adatvédelmi előírásokat tiszteletben tartó mobilalkalmazások segítségével az érintkezések nyomon követésére és figyelmeztetésre szolgáló keret létrehozása: azok a mobilalkalmazások, amelyek figyelmeztetik a polgárokat egy COVID-19-tesztelés során fertőzöttnek bizonyult személlyel való kapcsolatukból eredő megnövekedett kockázatra, különösen fontosak a járvány megfékezésére irányuló intézkedések azon szakaszában, amikor a fertőzés kockázata azáltal növekszik, hogy egyre többen kerülnek kapcsolatba egymással. Amint azt a COVID-19-világvjárványt kezelő más országok is megtapasztalták, ezek az alkalmazások segíthetnek megszakítani a fertőzési láncokat, és csökkenthetik a vírus továbbterjedésének kockázatát. Ezért fontos elemét kell képezniük a tagállamok által bevezetett stratégiáknak, és ki kell egészíteniük az egyéb intézkedéseket, például a tesztelési kapacitások növelését. Az ilyen mobilalkalmazások használatának önkéntesnek kell lennie az egyének számára, a felhasználók hozzájárulásán kell alapulnia, és teljes mértékben tiszteletben kell tartania a magánélet és a személyes adatok védelmére vonatkozó európai szabályokat. A nyomonkövetési alkalmazások használatakor meg kell őrizni a felhasználók teljes körű felügyeletét személyes adataik felett. A nemzeti egészségügyi hatóságokat be kell vonni a rendszer kialakításába. A mobil eszközök közötti közelség nyomon követése csak anonim és összesített alapon, a polgárok nyomon követése nélkül engedélyezhető, és az esetlegesen fertőzött személyek nevét nem szabad más felhasználók tudomására hozni. A mobil nyomonkövetési és figyelmeztető alkalmazásokra szigorú átláthatósági követelményeknek kell vonatkozniuk, és azokat a COVID-19-válság lezárását követően azonnal deaktiválni, a fennmaradó adatokat pedig törölni kell. Figyelembe véve a hálózati hatásokat, egy páneurópai referenciaalkalmazás széles körű elterjedése vagy legalább az interoperabilitás és az eredmények ilyen alkalmazások közötti megosztása lehetővé tenné az érintett személyek hatékonyabb figyelmeztetését és a hatékonyabb népegészségügyi szakpolitika nyomon követését. A Bizottság 2020. április 8-án ajánlást⁽⁷⁾ fogadott el, amely meghatározza a digitális eszközök használatára vonatkozó közös európai megközelítés („eszköztár”) kidolgozásának tagállamokkal közös folyamatát, amely eszközök célja, hogy a polgárok hatékony és célzott lépéseket tehessenek a közösségi kontaktusok korlátozása érdekében⁽⁸⁾. Ezt a közös megközelítést bizottsági iránymutatás fogja kiegészíteni, amely meg fogja határozni a vonatkozó magánélet- és adatvédelmi elveket. Az, hogy az alkalmazások tiszteletben tartják a magánéletet és az adatvédelmet, és a beléjük vetett bizalom kulcsfontosságú sikerük és hatékonyságuk szempontjából.
3. A tesztelési kapacitás bővítése és a tesztelési módszerek harmonizálása: oltóanyag hiányában a lakosságot a lehető legnagyobb mértékben védeni kell a fertőzéstől. Ezért a gyors és megbízható eredményekkel járó kiterjedt tesztelés rendelkezésre állása kulcsfontosságú a pandémia kezeléséhez, és egyben a közösségi kontaktusok korlátozását célzó intézkedések jövőbeli megszüntetésének előfeltétele (valamint a fent vázolt módon fontos az emberek egymással való érintkezéseinek nyomon követésére szolgáló alkalmazások hatékonysága szempontjából is).

A tagállamokban végzett tesztek javításához hármas megközelítésre van szükség:

- a) A fenntartható COVID-19 diagnosztikai kapacitás fejlesztése és növelése a kórházakban, valamint az olyan alap- és közösségi ellátási struktúrák és a decentralizált vizsgálati létesítmények révén, amelyek hozzáférhetőek valamennyi kockázati csoport és a veszélyeztetett személyek gondozói, valamint a tüneteket mutató vagy a megerősített fertőzöttel szoros kapcsolatban álló személyek számára.
- b) Megfelelő vizsgálati rendszerek kialakítása, amelyek meghatározzák, hogy mely szakaszban mely vizsgálatokat (vagy azok kombinációit) kell elvégezni, és kik élveznek elsőbbséget a tesztelés szempontjából (például az egészségügyi dolgozók, a munkahelyükre visszatérők, idősgondozó otthonok lakói stb.). Az alkalmazott teszteknek elfogadható minőségűeknek kell lenniük, és azokat úgy kell elvégezni, hogy a vizsgálati adatokat a tagállamokon belül és között kölcsönösen elfogadják. A populáció szerzett immunitásának értékelésére szolgáló szerológiai tesztelés bevezetése egy ilyen stratégia részét képezi.
- c) Az önellenőrzésre szolgáló tesztkészletek bevezetése a megfelelő validálásukat és megbízhatóságuk biztosítását követően megfontolható lenne. Egy kapcsolattartást, valamint a tesztek használatára és a nyomon követésre vonatkozó útmutatást biztosító nyilvános referenciapont lehetővé teszi a COVID-19 tüneteket mutató személyek egyéni vizsgálatát anélkül, hogy más személyek megfertőződnének. Ezek az intézkedések csökkentenék az egészségügyi rendszerekre nehezedő nyomást.

⁽⁷⁾ A Bizottság ajánlása (2020. április 8.) a COVID-19-válság leküzdéséhez és az abból való kilábaláshoz szükséges technológia és adatok, különösen a mobilalkalmazások és az anonimizált mobilitási adatok használatára szolgáló közös uniós eszköztárról (C(2020) 2296 final).

⁽⁸⁾ A Bizottság ismeri az európai konzorciumok által kidolgozott megoldásokat, mint például a magánéletet tiszteletben tartó páneurópai közelségi nyomonkövetést (<https://www.pepp-pt.org/>).

A tesztelési módszerek összehangolása e megközelítés kritikus eleme, és a tapasztalatok megosztását teszi szükségessé annak érdekében, hogy az EU-ban és a tagállamok régióiban összehasonlítható eredmények szülessenek. A Bizottság iránymutatásokat terjeszt elő különböző COVID-19 tesztekre és azok teljesítményére vonatkozóan az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központtal (ECDC) folytatott konzultáció alapján, amely rendszeresen frissített kockázatértékelésében foglalkozott a teszteléssel. Folytatódni fog a tesztek teljesítményére vonatkozó megközelítések összehangolására irányuló uniós szintű munka. A Bizottság segítséget nyújt az összes vonatkozó tudományos tanulmány összegyűjtéséhez, és egységes kapcsolattartó pontként működik annak érdekében, hogy az újkeletű adatokat és eredményeket hozzáférhetővé tegye a tagállamok és a kutatók számára. A tagállamokkal együttműködve és az ECDC-vel konzultálva létrehozza az Unióban a COVID-19-referencialaboratóriumok hálózatát és egy támogató platformot.

4. Az egészségügyi rendszerek kapacitásának és rezilienciájának növelése: bizonyos kijárási korlátozások fokozatos megszüntetése elkerülhetetlenül új fertőzésekhez fog vezetni. Ezért alapvető fontosságú, hogy az új COVID-19 betegeket az egészségügyi rendszerek, és szükség esetén különösen a kórházak megfelelően tudják ellátni. A megfelelő kórházi kapacitás és az erős alapellátás, az egészségügyi rendszer finanszírozási kapacitásának védelme, a jól képzett és felépült egészségügyi személyzet, valamint az egészségügyi ellátáshoz való garantált hozzáférés mindenki számára döntő fontosságú lesz az átmeneti időszakban az egészségügyi rendszerek ellenálló képessége szempontjából. A Bizottság uniós költségvetési eszközöket mozgósított, hogy további forrásokat – többek között személyzetet – biztosítson az egészségügyi rendszerek támogatására a COVID-19-válság elleni küzdelemben, és ezáltal életeket mentsen meg ⁽⁹⁾.
5. Az egészségügyi védőfelszereléssel és egyéni védőeszközökkel kapcsolatos kapacitások további növelése: a COVID-19-válság az orvosi és egyéni védőeszközök – például lélegeztetőgépek, tesztkészletek és maszkok – iránti kereslet jelentős megugrásához vezetett. Ehhez a kereslethez azonban nem mindig társul megfelelő kínálat. A válság első heteit így a nemzeti, regionális és uniós szintű közös közbeszerzések közötti verseny, az ellátási láncok zavarai, így exportkorlátozások, valamint a különböző tagállamok szükségleteire vonatkozó információk hiánya jellemezte. Létfonosságú termékek nem érik el rendeltetési helyüket, vagy jelentős késéssel érkeznek meg. A tagállamok és a nemzetközi partnerek közötti verseny jelentős áremelkedéshez vezetett. Ez rávilágított a koordináció fontosságára a megfelelő ellátás EU-szerte történő biztosítása érdekében. A Bizottság ennek megfelelően a tagállamokkal együtt lép fel. ⁽¹⁰⁾ A rendelkezésre álló egyéni védőeszközök leghatékonyabb használatának a fejlődő ismereteken és tanácsadason kell alapulnia ⁽¹¹⁾.

Az orvosi berendezéseket – például a ventilátorokat – általában nemzeti szinten egy bejelentett szervezet értékeli és tanúsítja megfelelőségértékelés vagy öntanúsítás útján. Ez több hónapot is igénybe vehet. A Bizottság felhívja a bejelentett szervezeteket, hogy a tagállamokkal egyeztetendő lista alapján részesítsék előnyben az alapvető orvosi berendezéseket a COVID-19 elleni küzdelem során.

⁽⁹⁾ Ezzel összefüggésben a Bizottság mozgósította a Szükséghelyzeti Támogatási Eszközt. Ez az EU általános célú válságkezelési eszköze, amely a szolidaritás elvén alapul, és lehetővé teszi a példa nélkül gyors, rugalmas és közvetlen támogatás nyújtását. Ezen túlmenően a koronavírus-reagálási beruházási kezdeményezés (CRII) pénzügyi támogatást kínál a tagállamoknak, hogy hozzanak intézkedéseket az egészségügyi rendszerekre nehezedő nyomás enyhítésére, és az egészségügyi rendszerek válsághelyzetekre való reakcióképességének erősítése érdekében erősítsék meg ellenálló képességüket.

⁽¹⁰⁾ A Bizottság együttműködik a tagállamokkal az EU-n belüli exporttilalmak vagy korlátozások megszüntetése érdekében, összhangban az Európai Tanács azon következtetésével, miszerint „az egyéni védőeszközök kivételének engedélyezéséről szóló határozat elfogadásával a belső tilalmak, illetve korlátozások minden formája várhatóan maradéktalanul és ténylegesen megszűnik”. A Bizottság létrehozta az orvostechnikai felszerelések logisztikai koordinációs központját, amely segíti a rendelkezésre álló készletek, ezen belül a tesztelőkészletek felmérését, valamint a tagállamok általi kereslethez igazítását. Ennek részét képezi az iparral való együttműködés a jelenlegi gyártók gyártási kapacitásának növelése, a behozatal megkönnyítése és a berendezések előállítására szolgáló új módszerek aktiválása terén. A Bizottság jelentéstételi rendszert hoz létre a tagállamok számára az orvosi berendezések iránti igényeik meghatározása érdekében, beleértve a földrajzi feltérképezést is. A Bizottság célzott iránymutatásokat tartalmazó dokumentumokkal támogatja az új belépőket a védőeszközök piacára. A Bizottság megosztja a megfelelőségértékelő szervezetek rendelkezésre állására és kapacitására vonatkozó információkat a piaci szereplőkkel. Ezen túlmenően a rescEU-n keresztül központosítja az orvosi berendezések sürgősségi készleteinek felhalmozását. A Bizottság a tagállamokkal együtt már fokozta erőfeszítéseit azáltal, hogy közös közbeszerzéseket indított különböző egészségügyi eszközökre, többek között a tesztkészletekre. Emellett 2020. április 1-jén iránymutatást adott ki arról, hogy az uniós közbeszerzési keret milyen lehetőségeket és rugalmassági mechanizmusokat biztosít a válság kezeléséhez szükséges áruk, szolgáltatások és építési beruházások beszerzésére (C(2020) 2078). Ezenkívül 2020. április 8-án ideiglenes keretet fogadott el az üzleti együttműködéssel kapcsolatos antitörzst kérdések vizsgálatára a jelenlegi COVID-19-járvány miatt kialakuló sürgős helyzetekre válaszul annak érdekében, hogy a COVID-19-járvány során biztosítsa a szűkösön rendelkezésre álló alapvető termékek és szolgáltatások kínálatát és megfelelő elosztását (C(2020) 3200). Ugyanezen a napon iránymutatásokat fogadott el az optimális és észszerű gyógyszerellátásról a COVID-19-járvány során jelentkező hiányok elkerülése érdekében (C(2020) 2272 final).

⁽¹¹⁾ Ebben az összefüggésben az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ 2020. április 8-án ajánlást fogadott el a potenciálisan tünetmentes vagy a tünetek megjelenése előtti állapotban levő személyek által okozott COVID-19-fertőzések arcmaszkok használatával történő csökkentéséről: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/using-face-masks-community-reducing-covid-19-transmission>

Az orvostechnikai eszközök és az egyéni védőeszközök biztonságosságának és teljesítőképeségének értékelése tekintetében a nemzeti hatóságoknak érdemes megosztaniuk egymással a bevált gyakorlatokat, és adott esetben konszenzusra törekedniük a közös megközelítéseket illetően a bejelentett szervezetek segítségével. A tagállamoknak egyablakos ügyintézészt kell kialakítaniuk az egyéni védőeszközökkel és az orvostechnikai eszközökkel kapcsolatos valamennyi kérdés megválaszolására, amely összekapcsolja a vizsgáló szerveket az érintett piacfelügyeleti hatóságokkal.

Ahhoz, hogy elegendő felszerelés és gyógyszer álljon rendelkezésre a kijárási korlátozások feloldásához, bizonyos ökoszisztémákban a vállalkozások – köztük a versenytársak – között az általában megengedettnél nagyobb mértékű együttműködésre lehet szükség. A Bizottság – szükség szerint – trösztellenes iránymutatást és megerősítést nyújt és fog nyújtani az ökoszisztémákban működő vállalkozások közötti együttműködéshez annak érdekében, hogy leküzdje az áruk és szolgáltatások hiányait, amire a járvány megfékezésére irányuló intézkedések fokozatos megszüntetéséhez van szükség. A Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok az Európai Versenyhatóságok Hálózatán (ECN) keresztül ezen iránymutatás koherens alkalmazását is biztosítani fogják saját végrehajtási intézkedéseik során.

6. Egy biztonságos, hatékony oltóanyag kifejlesztése létfontosságú a COVID-19-világjárvány megfékezéséhez. Fejlesztése és gyorsított bevezetése ezért alapvető fontosságú. A Bizottság további forrásokat mozgósít az oltóanyaggal kapcsolatos kutatás előmozdítására. A jelenleg rendelkezésre álló információk és az oltóanyagok fejlesztési idejével kapcsolatos múltbeli tapasztalatok alapján az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) becslései szerint egy évre lehet szükség ahhoz, hogy a COVID-19 elleni oltóanyag jóváhagyásra készen álljon, és kellő mennyiségben rendelkezésre álljon ahhoz, hogy széles körben és biztonságosan alkalmazható legyen. A Bizottság az EMA-val együttműködve egyszerűsíti a szükséges szabályozási lépéseket – a klinikai vizsgálatoktól a forgalombahozatali engedélyekig – a folyamat felgyorsítása érdekében, a biztonság garantálása mellett. Arra fogja ösztönözni a kutatói közösséget és az ipart, hogy egyesítsék erőiket nagyszabású klinikai vizsgálatok formájában, és tárják fel, hogy hogyan lehetne középtávon támogatni az oltóanyagok gyártásának fokozását. A Bizottság fellépését a közös közbeszerzés és az oltóanyagokhoz való egyenlő hozzáférés fogja vezérelni, amint azok rendelkezésre állnak. A Bizottság ösztönözni fogja a nemzetközi szintű együttműködést, különösen az oltóanyaghoz való hozzáférés előmozdítása érdekében.
7. Ugyanakkor a biztonságos és hatékony kezelések és gyógyszerek – többek között a jelenleg más betegségek vagy állapotok esetében engedélyezett, meglévő gyógyszerek új célra történő felhasználása révén megvalósuló – kifejlesztése az elkövetkező hónapokban korlátozhatja a vírus lakosságra gyakorolt egészségügyi hatását, és lehetővé teheti a gazdaság és a társadalom számára, hogy hamarabb helyreálljanak. Az EU finanszírozza a szuperszámítógépekhez és a mesterséges intelligenciára vonatkozó know-how-hoz való hozzáférést annak érdekében, hogy felgyorsítsa a potenciális aktív molekulák azonosítását a meglévő gyógyszerek és vegyületek között. E kezelések klinikai vizsgálatait már megkezdődtek, és a Bizottság és az EMA a szabályozási lépések felgyorsítására készül a klinikai vizsgálatoktól a forgalombahozatalig, hasonlóan az oltóanyagok esetéhez. Előnyben kell részesíteni a kiterjedt, lehetőség szerint európai klinikai vizsgálatokat, mivel ezek szükségesek az igényelt, megbízható adatok előállításához. A lehetséges COVID-19-terápiák nagyszabású beszerzését célzó közös közbeszerzés az előkészítés előrehaladott szakaszában van.

6. Ajánlások

Az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) és a COVID-19-cel foglalkozó tanácsadó testület tudományos szakvéleménye alapján a Bizottság ajánlásokat dolgozott ki a tagállamok számára arra vonatkozóan, hogy miként lehet fokozatosan feloldani a járvány megfékezésére irányuló intézkedéseket:

1. A cselekvés fokozatos lesz, mivel az intézkedések kivezetése eltérő lépésekben fog megvalósulni, kellő időt (például egy hónapot) hagyva az egyes lépések között, hiszen a hatások csak egy bizonyos idő elteltével lesznek mérhetőek.
2. Az általános intézkedéseket célozttakkal kell felváltani. Ez lehetővé teszi a társadalmak számára a rendes körülmények fokozatos visszaállítását, miközben védi az EU népességét a vírussal szemben. Például:
 - a) A legkiszolgáltatottabb helyzetű csoportok számára hosszabb ideig kell védelmet biztosítani: bár továbbra is hiányoznak az átfogó adatok, a bizonyítékok arra utalnak, hogy az idősek és a krónikus betegségekben szenvedők nagyobb kockázatnak vannak kitéve. A mentális betegségben szenvedők szintén veszélyeztetett csoportok képezhetnek. Intézkedéseket kell kidolgozni a védelmük fenntartása érdekében, ugyanakkor fel kell oldani a más csoportokra vonatkozó korlátozásokat.

- b) A fertőzőtként diagnosztizált vagy enyhe tüneteket mutató személyeket karanténban kell tartani, és megfelelő kezelésben kell őket részesíteni: ez segíti a fertőzési láncok megszakítását és korlátozza a betegség terjedését. A Bizottság megbízza az ECDC-t, hogy rendszeresen frissítse a karantén megszüntetésére vonatkozó feltételekről szóló iránymutatását ⁽¹²⁾.
- c) A jelenlegi általános tiltó intézkedések helyébe biztonságos alternatíváknak kell lépniük: ez lehetővé teszi a kockázati források célzott kezelését, miközben megkönnyíti a szükséges gazdasági tevékenységek fokozatos újraindítását (pl. a szolgáltatások teljes betiltása helyett a közlekedési csomópontok és járművek, üzletek és munkahelyek intenzív és rendszeres tisztítása és fertőtlenítése, valamint a munkavállalók vagy a fogyasztók védelmét szolgáló megfelelő intézkedések vagy berendezések biztosítása).
- d) A kormányokat kivételes hatáskörökkel felruházó általános szükségállapotokat fokozatosan fel kell váltania a kormányok célzottabb fellépéseinek a vonatkozó alkotmányos rendelkezéseikkel összhangban. Ez biztosítja a meghozott intézkedések demokratikus elszámoltathatóságát, átláthatóságát és széles körű társadalmi elfogadottságát, továbbá garantálja az alapvető jogok és a jogállamiság tiszteletben tartását.
3. Először a helyi szintű, majd a nagyobb területre kiterjedő intézkedéseket kell megszüntetni, figyelembe véve az adott ország sajátosságait. Ez lehetővé tenné a hatékonyabb, adott esetben a helyi körülményekhez igazított fellépést, valamint a korlátozások szükség szerinti újbóli bevezetését, amennyiben nagy számú új eset fordul elő (pl. egészségügyi zárlat bevezetése). Ez a megközelítés lehetővé tenné az emberek életét közvetlenebbül befolyásoló első lazító intézkedések bevezetését. Ez végre lehetővé tenné a tagállamok számára, hogy jobban figyelembe vegyék a COVID-19-járványban mutatkozó regionális különbségeket területükön.
4. A belső és a külső határokat fokozatosan kell megnyitni, végül helyreállítva a schengeni térség rendes működését.
- a) A belső határokon végzett ellenőrzéseket koordinált módon kell megszüntetni: a Bizottság folyamatosan együttműködött a tagállamokkal annak érdekében, hogy korlátozza a belső határellenőrzések visszaállításának a belső piac működésére és a szabad mozgásra gyakorolt hatását ⁽¹³⁾. Emellett minden tőle telhető megtesz annak érdekében, hogy a lehető legkisebbre csökkentse a jelenlegi helyzetnek a közlekedési ágazatra, többek között az üzemeltetőkre és az utasokra gyakorolt hatását ⁽¹⁴⁾. A jelenlegi utazási korlátozásokat és határellenőrzéseket fel kell oldani, amint a határ menti régiók járványügyi helyzete megfelelő mértékű hasonlóságot mutat, és a közösségi kontaktusok korlátozására vonatkozó szabályokat széles körben és felelősségteljesen alkalmazzák. A határok fokozatos újraindítása során előnyben kell részesítenie a határ menti ingázókat és az időnyomunkásokat, és el kell kerülnie az uniós utazó munkavállalók hátrányos megkülönböztetését. Ennek elősegítésére a szomszédos tagállamoknak közeli kapcsolatban kell maradniuk, szorosan együttműködve a Bizottsággal. Az átmeneti szakaszban fokozni kell az áruk akadálytalan áramlásának fenntartására és az ellátási láncok biztosítására irányuló erőfeszítéseket. Először az azon területek közötti utazási korlátozásokat kell enyhíteni, amelyeken a jelentések szerint a vírus terjedésének mértéke viszonylag alacsony. Az ECDC a tagállamokkal együttműködve jegyzéket vezet ezekről a területekről.
- b) A külső határok újraindításának és a nem uniós állampolgárok Unióba jutásának lehetőségét egy második szakaszban kell biztosítani, és figyelembe kell venni a koronavírus EU-n kívüli terjedését és az újbóli behozatal veszélyeit. Az uniós tagállamok és a schengeni társult országok által a közösségi kontaktusok korlátozására vonatkozó intézkedések betartása miatt folyamatosan felül kell vizsgálni, hogy szükséges-e korlátozni az EU-ba irányuló, nem alapvető fontosságú utazásokat ⁽¹⁵⁾.

⁽¹²⁾ ECDC, Iránymutatás a mentesítéshez és az elkülönítés felszámolásához a kiterjedt COVID-19 közösségi fertőzéssel összefüggésben – első frissítés, 2020. április 8., <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/covid-19-guidance-discharge-and-ending-isolation-first%20update.pdf>

⁽¹³⁾ The Commission has issued guidelines concerning the exercise of the free movement of workers during COVID-19 outbreak (C(2020) 2051 final).

⁽¹⁴⁾ The Commission has already proposed more flexibility in the application of existing rules on slots use for airlines (Regulation (EU) 2020/459 of the European Parliament and of the Council of 30 March 2020 amending Council Regulation (EEC) No 95/93 on common rules for the allocation of slots at Community airports) and adopted guidelines on green lanes (C(2020) 1897 final) and cargo operations to facilitate free movement of goods in the EU (C(2020) 2010 final). The Commission has also adopted guidelines on passengers' rights (C(2020) 1830 final) and on seafarers, passengers and other persons on board ships (C(2020) 3100 final).

⁽¹⁵⁾ A Bizottság március 30-án iránymutatást fogadott el az EU-ba irányuló, nem alapvető fontosságú utazások ideiglenes korlátozásának végrehajtásáról (C(2020) 2050 final). A Bizottság április 8-án elfogadott egy, az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak és a Tanácsnak címzett, az EU-ba irányuló, nem alapvető fontosságú utazások ideiglenes korlátozásának alkalmazására vonatkozó értékelésről szóló közleményt (COM(2020)148).

5. A gazdasági tevékenységet fokozatosan kell újratekdeni, úgy, hogy a hatóságok és a vállalkozások megfelelő és biztonságos módon tudjanak igazodni az egyre élénkülő gazdaság feltételeihez. Több modell is alkalmazható (pl. figyelembe véve az alacsony szintű interperszonális kapcsolatot biztosító munkahelyeket, a munkahelyek távmunkára való alkalmasságát, gazdasági jelentőségét, a műszakokban történő munkavégzés lehetőségeit stb.), de nem szerencsés, ha az összes dolgozó egyszerre tér vissza a munkahelyekre. Először a kevésbé veszélyeztetett csoportokra és ágazatokra kell összpontosítani, amelyek nélkülözhetetlenek a gazdasági tevékenység (pl. közlekedés) megkönnyítéséhez. Mivel a közösségi kontaktusok korlátozását továbbra is fenn kell tartani, így ezentúl is bátorítani kell a távmunkát. A munkahelyeken be kell tartani a világvjárvány miatt bevezetett munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabályokat..

A Bizottság sürgősségi riasztási rendszert fog létrehozni az ellátási és értékláncok zavarainak azonosítására, többek között olyan meglévő hálózatokra támaszkodva, mint az Enterprise Europe Network (EEN), a klaszterek, a kereskedelmi kamarák és szakmai szövetségek, a kkv-követek, valamint más szereplők, mint például az európai szintű szociális partnerek. A rendelkezésre álló legjobb megoldásokat kell keresni e zavarok kezelésére, amelyek a járvány megfékezésére irányuló intézkedések asszimétrikus (az EU-n belüli vagy kívüli) megszüntetéséből, a vállalkozások csődjéből vagy a harmadik országbeli szereplők beavatkozásából eredhetnek.

6. Fokozatosan lehetővé kell tenni az emberek gyülekezését. Az enyhítés optimális sorrendjének megválasztásakor a tagállamoknak a különböző tevékenységkategóriák sajátosságaiból kell kiindulniuk, például
- a) iskolák és egyetemek – olyan sajátos intézkedésekkel, mint például az eltérő ebéidő, fokozottabb takarítás, kisebb osztálytermek, az e-tanulás nagyobb szerepe stb.;
 - b) kereskedelem (kiskereskedelem) – lehetőleg fokozatosan (pl. az egyszerre beengedhető személyek számának korlátozásával, stb.);
 - c) társas tevékenységekkel kapcsolatos intézkedések (éttermek, kávézók stb.) – lehetőleg fokozatosan (korlátozott nyitvatartási idő, az egyszerre beengedhető személyek számának korlátozása stb.);
 - d) tömegrendezvények (pl. fesztiválok, koncertek stb.).

A közlekedési szolgáltatások fokozatos visszaállítását hozzá kell igazítani az utazási korlátozások fokozatos megszüntetéséhez és egyes tevékenység típusok fokozatos bevezetéséhez, figyelembe véve ugyanakkor az érintett területek kockázati szintjét. Az alacsonyabb kockázatú, egyéni közlekedést (pl. személygépkocsik) a lehető leghamarabb lehetővé kell tenni, míg a tömegközlekedési eszközök használatát fokozatosan kell bevezetni a szükséges egészségügyi célzatú intézkedésekkel (pl. a járműveken egyidejűleg tartózkodó utasok számának csökkentése, a járatok gyakoriságának növelése, egyéni védőeszközök rendelkezésre bocsátása a szállító személyzet és/vagy az utasok számára, védőkorlátok használata, fertőtlenítés/fertőtlenítőszeres biztosítása a közlekedési csomópontokon és a járműveken stb.).

7. A vírus terjedésének megakadályozása érdekében további erőfeszítéseket kell tenni: a népséget ezentúl is figyelemfelkeltő kampányokkal kell arra ösztönözni, hogy továbbra is alkalmazzák az elsajátított szigorú higiéniai gyakorlatokat (fertőtlenítőszeres használata, kézmosás, köhögési/tüsszentési etikett, nagy érintkezésű felületek tisztítása stb.). A közösségi kontaktusok korlátozására vonatkozó iránymutatás továbbra is alkalmazandó. A polgárokat teljes körűen tájékoztatni kell a helyzetről annak érdekében, hogy az egyéni intézkedések és felelősség révén hozzájáruljanak a vírus terjedésének megfékezéséhez. Az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) legutóbbi, a koronavírussal kapcsolatos iránymutatása ⁽¹⁶⁾ szerint hasznos lehet a nem orvosi szájmazskok nyilvános helyen történő használata. Mérlegelendő a szájmazskok használata a közösségben, különösen a zsúfolt, zárt terekben – például élelmiszerboltokban, bevásárlóközpontokban, illetve tömegközlekedési eszközök használata során. Fontolóra lehetne venni a különböző textíliákból készült nem orvosi szájmazskok használatát, különösen akkor, ha – ellátási problémák és az egészségügyi dolgozók általi elsőbbségi használat miatt – az orvosi szájmazskok nem állnak a nyilvánosság rendelkezésére. A szájmazskok közösségen belüli alkalmazását azonban csak kiegészítő intézkedésnek kell tekinteni, nem pedig a megállapított megelőző intézkedések helyettesítésének, melyek többek között a közösségi kontaktusok korlátozása, a légzőszervi etikett, az alapos kézhigiéna és az arc, az orr, a szem és a száj érintésének elkerülése. Az orvosi szájmazsk egészségügyi dolgozók általi használatát mindig előnyben kell részesíteni a közösségen belüli alkalmazással szemben. A szájmazskok közösségen belüli használatára vonatkozó ajánlásoknak gondosan figyelembe kell venniük a bizonyítékok hiányosságait, az ellátási helyzetet és a lehetséges negatív mellékhatásokat.

⁽¹⁶⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/using-face-masks-community-reducing-covid-19-transmission>

8. A fellépéseket folyamatosan nyomon kell követni, és fel kell készülni arra, hogy szükség esetén vissza lehessen térni a járvány megfékezésére irányuló intézkedések szigorításához, amennyiben túlzottan megemelkedne a fertőzöttek száma, ideértve a vírus terjedésének világszintű alakulását is. A szigorúbb intézkedések visszaállítására, illetve annak időpontjára vonatkozó döntéseknek hivatalos terven kell alapulniuk, egyértelmű kritériumok alkalmazása mellett. A felkészültségnek magában kell foglalnia az egészségügyi rendszerek megerősítését annak érdekében, hogy meg lehessen birkózni a vírus terjedésének esetleges jövőbeli hullámaival. A Bizottság megbízza az ECDC-t, hogy a betegség esetleges újbóli megjelenésére tekintettel – az eddig levont tanulságokat is figyelembe véve – dolgozzon ki tanácsokat tartalmazó tervet a jövőbeli lezárásokra vonatkozó közös uniós megközelítésről.

7. Következtés

Az EU-n belüli tudományos tanácsadás, koordináció és szolidaritás kulcsfontosságú elvek a tagállamok számára a jelenlegi kijárási korlátozást célzó intézkedések sikeres megszüntetéséhez.

Ebben az összefüggésben gondosan kalibrált, összehangolt és fokozatos megközelítésre van szükség. Ahhoz, hogy eljuthassunk e szakaszig, számos kísérő intézkedésnek már működőképesnek kell lennie. A Bizottság jelenleg és a jövőben is uniós szintű eszközöket és iránymutatást biztosít mind a népegészségügy, mind a gazdasági válasz tekintetében. Fontos lesz, hogy a tagállamok támogassák és alkalmazzák az uniós szinten rendelkezésre álló eszközöket.

A Bizottság a helyzet alakulásával párhuzamosan továbbra is elemezni fogja a tagállamok által a COVID-19-világjárvány kezelése érdekében hozott intézkedések arányosságát, és kérni fogja az aránytalannak ítélt intézkedések megszüntetését, különösen, ha azok hatást gyakorolnak az egységes piacra.

A koordinációs erőfeszítések racionalizálása érdekében a Bizottság készen áll majd arra, hogy szükség vagy megkeresés esetén további iránymutatást dolgozzon ki az általános kijárási korlátozást követő fokozatos átmenet biztosítása érdekében. Minél eredményesebben sikerül ezt az átmenetet uniós szinten összehangolni, annál inkább elkerülhetőek lesznek a tagállamok közötti negatív tovagyrúzó hatások, és a különböző tagállamokban végrehajtott intézkedések kölcsönösen erősíteni fogják egymást. Az uniós iránymutatás figyelembe fogja venni az egészségügyi szükséghelyzet alakulását és az egységes piacra gyakorolt hatást. Az uniós iránymutatás az Egészségügyi Biztonsági Bizottság tájékoztatását fogja követni, és figyelembe veszi a politikai szintű integrált válságelhárítási mechanizmus keretében folytatott megbeszéléseket.

A Bizottság a tagállamokkal is együtt fog működni a Szükséghelyzeti Támogatási Eszköz⁽¹⁷⁾ keretében finanszírozandó intézkedések és kezdeményezések megvitatása érdekében, lehetőséget nyújtva a tagállamoknak arra, hogy előterjesszék kérelmeiket. Ily módon a Szükséghelyzeti Támogatási Eszköz nyújt majd uniós pénzügyi támogatást a válságból való fokozatos kilábalás kezeléséhez.

A járvány megfékezésére irányuló intézkedések megszüntetésének sikeres uniós szintű összehangolása az EU fellendülését is pozitívan fogja befolyásolni. Stratégiaileg meg kell tervezni a polgárok igényeit szem előtt tartó élnékítési szakaszt, amelynek során a gazdaságnak fel kell gyorsulnia és vissza kell térnie a fenntartható növekedés útjára, integrálva a zöld és digitális kettős átállást, és levonva a jelenlegi válság tanulságait az EU felkészültsége és ellenálló képessége szempontjából.

⁽¹⁷⁾ (EU) 2016/369 rendelet, HL L 70., 2016.3.16., 1. o.